

บทที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความวิตกกังวลแบบสเททในสามช่วงไตรมาสของหญิงครรภ์แรกที่มีอายุ ระดับการศึกษา และระดับรายได้แตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ หญิงครรภ์แรกที่มาใช้บริการฝากครรภ์ที่หน่วยฝากครรภ์ โรงพยาบาลศิริราช จำนวน 180 คน แบ่งเป็น 3 ช่วงไตรมาส ละ 60 คนโดยวิธีสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. เป็นหญิงครรภ์แรกที่ไม่เคยแท้งมาก่อน และตั้งครรภ์นี้เป็นปกติ
2. เป็นหญิงครรภ์แรกที่มีอายุระหว่าง 13-49 ปี
3. ไม่เป็นหม้าย หย่าร้าง หรือแยกกันอยู่กับสามี
4. สามารถอ่านหนังสือได้และยินดีร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปของหญิงมีครรภ์ ได้แก่ ช่วงไตรมาส อายุ ระดับการศึกษา และระดับรายได้
2. แบบวัดความวิตกกังวล ซึ่งผู้วิจัยใช้แบบวัดความวิตกกังวลของสปีลเบอร์เกอร์ (Spielberger et al. 1970) แบบวัดมีชื่อว่า The State-Trait Anxiety Inventory (STAI) ตอนที่ 1 เรียก x-I ซึ่งผู้ช่วยศาสตราจารย์แพทย์หญิงนิตยา คชภักดี, ดร.มาลี นิสสัยขุม และ ดร.สายฤดี วรกิจโกศาทร ได้นำมาแปลเป็นภาษาไทย

แบบวัดความวิตกกังวล ตอนที่ 1 เรียก X-I เป็นการวัดความวิตกกังวลแบบสเตท (A-State Anxiety) เป็นการวัดความวิตกกังวลต่อสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง หรือต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่กำลังเป็นสิ่งเร้าให้บุคคลเกิดความวิตกกังวลในขณะนั้น ซึ่งในการศึกษานี้ สถานการณ์ที่เป็นสิ่งเร้าคือการตั้งครรภ์ ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบสอบถามประกอบด้วยข้อรายการที่แสดงถึงความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวล จำนวน 20 ข้อ แบ่งเป็นข้อความที่มีความหมายเชิงนิมิต 10 ข้อ และข้อความที่มีความหมายเชิงนิเสธ 10 ข้อ

วิธีการตอบแบบวัด เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 4 ระดับ คือ 1) ไม่เลย 2) มีบ้าง 3) ค่อนข้างมาก 4) มากที่สุด ผู้ตอบจะต้องพิจารณาว่า ข้อความแต่ละข้อความที่ผู้วิจัยถามตรงกับความรู้สึกของตนเองมากน้อยเพียงใด

ตัวอย่าง เช่น เมื่อนึกถึงการตั้งครรภ์ครั้งนี้ ข้าพเจ้ารู้สึกพึงพอใจ
 ถ้าข้อความนี้ไม่ตรงกับความรู้สึกของผู้ตอบ คือ ไม่เลย ผู้ตอบจะกากบาทลงในช่อง "ไม่เลย"
 ถ้าข้อความนี้ตรงกับความรู้สึกของผู้ตอบบ้าง ผู้ตอบจะกากบาทลงในช่อง "มีบ้าง"
 ถ้าข้อความนี้ตรงกับกับความรู้สึกของผู้ตอบค่อนข้างมาก ผู้ตอบจะกากบาทลงในช่อง "ค่อนข้างมาก"
 ถ้าข้อความนี้ตรงกับกับความรู้สึกของผู้ตอบมากที่สุด ผู้ตอบจะกากบาทลงในช่อง "มากที่สุด"

เกณฑ์การให้คะแนน

ในข้อความที่มีความหมายเชิงนิมิต ให้คะแนนดังนี้

ถ้ากาตอบลงในช่อง ไม่เลย ให้คะแนน 4

ถ้ากาตอบลงในช่อง มีบ้าง ให้คะแนน 3

ถ้ากาตอบลงในช่อง ค่อนข้างมาก ให้คะแนน 2

ถ้ากาตอบลงในช่อง มากที่สุด ให้คะแนน 1

ในข้อความที่มีความหมายเชิงนิเสธ ให้คะแนนดังนี้

ถ้ากาตอบลงในช่อง ไม่เลย ให้คะแนน 1

ถ้ากาตอบลงในช่อง มีบ้าง ให้คะแนน 2

ถ้ากาตอบลงในช่อง ค่อนข้างมาก ให้คะแนน 3

ถ้ากาตอบลงในช่อง มากที่สุด ให้คะแนน 4

ความเที่ยงและความแม่นยำของแบบวัด (Reliability and Validity)

การหาค่าความเที่ยง (Reliability) สปีลเบอร์เกอร์และคณะ (Spielberger et al. 1970: 8-11) ได้หาค่าความเที่ยงโดยวิธี

1. การทดลองซ้ำ (Test-Retest Reliability) สำหรับแบบวัดความวิตกกังวลแบบสเตท (A-State Scale) ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ความเที่ยง = 0.16-0.54
2. การหาความคงที่ภายใน (Internal Consistency) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค และคณะ (Cronbach 1970: 161) ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ α ของแบบวัดความวิตกกังวลแบบสเตท (A-State Scale) = 0.83-0.92

การหาค่าความแม่นยำ (Validity) สปีลเบอร์เกอร์และคณะ (Spielberger et al. 1970) ได้หาความแม่นยำของแบบวัดความวิตกกังวลแบบสเตท (A-State Scale) ด้วยวิธีการนำไปตรวจสอบความแม่นยำตามโครงสร้าง (Construct Validity) โดยนำไปทดสอบกับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาจำนวน 197 คน เป็นชาย 109 คน หญิง 88 คน ทำการทดสอบในสภาพการณ์ที่เครียดและไม่เครียด สภาพการณ์ที่เครียด ได้แก่การดูภาพยนตร์ที่เครียด และการสอบ สภาพการณ์ที่ไม่เครียดได้แก่ภาวะการฝึกคิดทั่ว ๆ ไป และสภาพการณ์ที่ผ่อนคลาย คือในขณะที่พักผ่อนคลายนำผลการทดสอบหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น ผลการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความวิตกกังวลแบบสเตทของนักศึกษาทั้งชายและหญิงจะสูงสุดในสภาพการณ์ที่เครียด (นักศึกษาชาย $\bar{x} = 50.03$, S.D. = 12.48, $\alpha = .94$; นักศึกษาหญิง $\bar{x} = 60.94$, S.D. = 11.99, $\alpha = .93$) รองลงมาคือในสภาพการณ์สอบ (นักศึกษาชาย $\bar{x} = 43.01$, S.D. = 11.23, $\alpha = .92$; นักศึกษาหญิง $\bar{x} = 43.69$, S.D. = 11.59, $\alpha = .93$) และในสภาพการณ์ฝึกคิดทั่ว ๆ ไป (นักศึกษาชาย $\bar{x} = 36.99$, S.D. = 9.57, $\alpha = .89$; นักศึกษาหญิง $\bar{x} = 37.24$ S.D. = 10.27, $\alpha = .91$) ส่วนในสภาพการณ์ที่ผ่อนคลายพบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความวิตกกังวลแบบสเตทจะต่ำสุด (นักศึกษาชาย $\bar{x} = 32.70$, S.D. = 9.02, $\alpha = .89$; นักศึกษาหญิง $\bar{x} = 29.60$, S.D. = 6.91, $\alpha = .83$)

นอกจากนี้งานวิจัยอื่นๆ อีกจำนวนมากที่ได้นำแบบวัดความวิตกกังวลแบบมาซิช์ก็พบว่าแบบวัดนี้มีความเที่ยงและความแม่นยำค่อนข้างสูง (Spielberger 1975: 721)

สำหรับแบบวัดความวิตกกังวล STAI ตอนที่ 1 เรียก X-I ซึ่งผู้ช่วยศาสตราจารย์แพทย์หญิง นิตยา คชภักดี ดร.มาลี นิสสัยสุข และดร.สายฤดี วรกิจโภคาพร ได้นำมาแปลเป็นภาษาไทยและมีผู้นำแบบวัดนี้มาวิเคราะห์ อาทิเช่น ชมชื่น สมประเสริฐ (2526) ได้วิเคราะห์ความเที่ยงตรงโดยวิธีทดสอบซ้ำได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ค่าความเที่ยง = 0.27 คาราวรรณ ต๊ะปินดา (2528) และอนงค์ สีละชัยกุล (2529) ได้วิเคราะห์ความเที่ยงตรงด้วยวิธีหาค่าความคงที่ภายใน โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค ได้ค่าความเที่ยงมีค่าเท่ากันคือ = 0.86

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยได้นำแบบวัดความวิตกกังวล STAI ตอนที่ 1 เรียก X-I ฉบับภาษาไทยไปทดลองใช้กับหญิงครรภ์แรกที่มีคุณสมบัติคล้ายกับตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 30 คน นำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเที่ยงด้วยการหาความคงที่ภายใน โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (ชุมพร ยงกิตติกุล 2524: 57) ได้ค่าความเที่ยงของแบบวัดความวิตกกังวลแบบสเตทมีค่า = 0.89
2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้
 - 2.1 ผู้วิจัยติดต่อขอจดหมายราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย ไปติดต่อกับผู้อำนวยการโรงพยาบาลศิริราช เพื่อขออนุญาตทำการวิจัยในกลุ่มตัวอย่าง และเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลไปยังหัวหน้าภาควิชาสูติ-นรีเวชวิทยา โรงพยาบาลศิริราช
 - 2.2 ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลทุกวันราชการ ตั้งแต่เวลา 8.00-12.00 น. ที่หน่วยฝากครรภ์โรงพยาบาลศิริราช โดยเก็บข้อมูลในวันแรกที่หญิงครรภ์แรกมารับบริการฝากครรภ์และยังไม่ได้รับการตรวจครรภ์และคำแนะนำจากแพทย์หรือพยาบาล
 - 2.3 ผู้วิจัยคัดเลือกหญิงครรภ์แรกที่มีคุณสมบัติตามที่ได้กำหนดไว้ และทำการสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปเป็นรายบุคคล จากนั้นแจกแบบสอบถามให้คนละ 1 ชุด
 - 2.4 ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์และประโยชน์ที่จะได้รับ เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจความสำคัญของการวิจัย และตั้งใจทำแบบสอบถาม
 - 2.5 อธิบายคำชี้แจง และวิธีการตอบแบบสอบถาม แล้วทดสอบความเข้าใจ โดยให้กลุ่มตัวอย่างทดลองตาม จนแน่ใจว่ากลุ่มตัวอย่างเข้าใจวิธีการตอบแบบสอบถาม

2.6 เน้นให้เข้าใจว่าการตอบแบบสอบถามนี้ ไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิดและจะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อตัวเขา ขอให้ตอบตรงกับความรู้สึกของตนเองมากที่สุด

2.7 จัดสถานที่ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม และเปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างซักถามได้ตลอดเวลาที่ไม่เข้าใจ เมื่อทำแบบสอบถามเสร็จให้นำส่งคืนผู้วิจัย ซึ่งใช้เวลาในการตอบประมาณ 15 นาที

2.8 ตรวจสอบถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนทันที หากพบว่าชุดคำตอบไม่ครบทั้งหมดก็ขอให้กลุ่มตัวอย่างทำเพิ่มเติมมาให้ครบทุกข้อ เมื่อเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะทำเครื่องหมายไว้ที่บัตรโรงพยาบาล จากนั้นนำกลุ่มตัวอย่างไปส่งคืนที่ห้องตรวจครรภ์เพื่อรอรับการตรวจจากแพทย์ต่อไป

การเตรียมข้อมูล

1. นำข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างมาจำแนกตามช่วงไตรมาส อายุ และระดับการศึกษา
2. นำข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ทั้งหมดมาแจกแจงความถี่ จากนั้นจัดแบ่งช่วงของรายได้โดยพิจารณาจากลักษณะของข้อมูลที่มีอยู่จริง และพยายามให้ช่วงห่างของรายได้แต่ละระดับเท่าๆ กัน หรือใกล้เคียงกัน
3. ตรวจหาคะแนนแบบวัดความวิตกกังวลแบบสเตทตามเกณฑ์ที่กำหนดให้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences : SPSSX) คำนวณและวิเคราะห์ค่าต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. คำนวณหาค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความวิตกกังวลแบบสเตทของกลุ่มตัวอย่างในสามช่วงไตรมาสจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษาและระดับรายได้
2. วิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความวิตกกังวลแบบสเตทของกลุ่มตัวอย่างในสามช่วงไตรมาสกับอายุ ระดับการศึกษา และระดับรายได้ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (Two-way Analysis of Variance)

3. เมื่อพบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างอย่างมีนัยสำคัญและผลปฏิกริยาร่วมของตัวแปรอิสระไม่มีนัยสำคัญ ได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ (Multiple Comparison in the Two-Factor ANOVA) ด้วยวิธีของเซฟเฟ (Glass and Stanley 1970: 443-445)
4. เมื่อพบผลปฏิกริยาร่วมของตัวแปรอิสระมีนัยสำคัญทางสถิติจะวิเคราะห์ ซิมเปิลเมนเอฟเฟค (Simple Main Effects) เพื่อจะได้อธิบายข้อมูลได้ชัดเจนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น (Kirk 1982: 365-369)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย